

Пропозиції та зауваження до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про соціальний діалог в Україні» щодо залучення інститутів громадянського суспільства, підготовлені Ресурсно-аналітичним центром «Суспільство і довкілля»

Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля» вітає та підтримує законопроектну [ініціативу](#) щодо залучення інститутів громадянського суспільства до соціального діалогу в Україні. Сьогодні існує потреба реформування та оновлення соціального діалогу в Україні, як наслідок — необхідність розроблення концепції реформування та розроблення і ухвалення нової редакції Закону України «Про соціальний діалог», які комплексно вирішували б питання зокрема правового статусу інститутів громадянського суспільства у соціальному діалозі, організаційно-правових форм їх участі, прав і обов'язків тощо.

Винесений на громадське обговорення законопроект не вирішує комплексу питань, а саме:

1. Чітке окреслення правового статусу громадських об'єднань у соціальному діалозі в Україні щодо:

1.1 визнання громадських об'єднань стороною соціального діалогу.

Зміни до ст. 4 передбачають можливість участі громадських об'єднань (далі — ГО) у соціальному діалозі. Проте зміни чітко не вказують, чи ГО є стороною соціального діалогу. Якщо ГО не є стороною соціального діалогу, то змінений зміст ст. 4 не відповідатиме її назві — «Рівні та сторони соціального діалогу».

Пропоновані зміни можна узгодити:

— шляхом розширення у назві ст. 4 суб'єктів соціального діалогу, ё, «Рівні, сторони та учасники соціального діалогу» або

— шляхом виключення пропонованих положень зі змісту ст. 4 та перенесення їх до ст. 8, присвяченій формам здійснення соціального діалогу.

Якщо ж ГО розглядаються як сторона соціального діалогу, то пропоновані зміни є недостатніми. Ст. 4 не відповідатиме і суперечитиме ст. 1, присвяченій поняттю соціального діалогу, у визначенні якого ГО відсутні як сторона соціального діалогу. Окрім того, потребуватиме наскрізних змін увесь Закон України «Про соціальний діалог» у частині його здійснення на багатосторонній основі, а не лише тристоронній чи двосторонній.

1.2 обов'язковості чи добровільності участі громадських об'єднань у соціальному діалозі.

Зміни до статей 4 та 8 наголошують на можливості, а не обов'язковості участі ГО у соціальному діалозі, правом ж залучати їх до соціального діалогу наділяються відповідні соціально-економічні ради (статті 12, 16, 18).

Вважаємо, що участь ГО у соціальному діалозі має бути обов'язковою з огляду на:

— мету соціального діалогу в Україні. Згідно з преамбулою Закону України «Про соціальний діалог» його метою є вироблення та реалізація державної соціальної і економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин та забезпечення підвищення рівня і якості життя громадян, соціальної стабільності в суспільстві. Сьогодні цю мету реалізує не лише сторона профспілок, роботодавців, органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, але широка мережа ГО. Тому об'єднання їхніх зусиль щодо вирішення одних і тих же питань лише сприятиме досягненню мети соціального діалогу,

— чинне законодавство України, яке уже передбачає співпрацю та взаємодію з ГО (зокрема, ст. 12 Закону України «Про соціальний діалог», ст. 30 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»),

— сформовану практику діяльності органів соціального діалогу, зокрема Національної тристоронньої соціально-економічної ради.

2. Чітке визначення форм соціального діалогу, в яких братимуть участь громадські об'єднання

Пропоновані зміни по різному визначають, встановлюють форми соціального діалогу, до яких пропонується залучати ГО:

— без зазначення форм, що можна у подальшому трактувати як можливість участі ГО у будь-яких формах соціального діалогу (зміни до ч. 1 ст. 4),

— до консультацій (ч. 4 ст. 4, ч. 3 ст. 8),

— не лише до консультацій, але й до обміну інформацією (ч. ч. 4 і 5 ст. 12, ч. ч. 3 і 4 ст. 16, ч. ч. 3 і 4 ст. 18).

Пункт 52 Плану заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням КМУ від 23.11.2015 р. № 1393-р., на виконання якого розроблено законопроект, передбачає залучення ГО не лише до консультацій, але й до узгоджувальних процедур, останні взагалі у законопроекті не згадуються.

Враховуючи зазначене та виходячи зі змісту форм соціального діалогу, пропонуємо по змісту усього законопроекту встановити три форми соціального діалогу, до яких залучатимуться ГО:

— інформування, консультації, узгоджувальні процедури.

3. Чітке встановлення умов участі громадських об'єднань у соціальному діалозі в Україні щодо:

3.1 визначення критеріїв участі громадських об'єднань.

Пропоновані зміни (ч. 4 ст. 4) передбачають три критерії, за наявності і відповідності яким ГО можуть залучатися до соціального діалогу — (1) державна реєстрація в

установленому порядку, (2) статус об'єднання (краще було використати повну назву «громадське об'єднання») та (3) мета (цілі) і напрями його статутної діяльності. Проте критерій «статус об'єднання» не відповідає чинному законодавству України про громадські об'єднання.

Закон України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 № 4572-VI не містить поділу статусу ГО за територіальною ознакою, територію своєї діяльності вони визначають самостійно (ст. 3). Зазначений закон передбачає лише підтвердження всеукраїнського статусу громадського об'єднання (ст. 19).

Закон України «Про громадські об'єднання» за статусом поділяє ГО на ті, діяльність яких здійснюється зі статусом юридичної особи, і ті, діяльність яких здійснюється без статусу юридичної особи. Незалежно від того чи діє ГО зі статусом юридичної особи, чи без такого статусу, усі ГО підлягають державній реєстрації. Тобто, запропонований у законопроекті критерій «статус об'єднання» також дублює критерій «державна реєстрація в установленому порядку».

Пропонуємо критерій «статус об'єднання» (читай «статус громадського об'єднання») виключити, як такий, що суперечить і не відповідає Закону України «Про громадські об'єднання».

3.2 визначення порядку підтвердження відповідності критеріям громадських об'єднань.

Порядок підтвердження відповідності критеріям ГО пропонується віднести до компетенції органів соціального діалогу (ч. 6 ст. 7). Враховуючи те, що органи соціального діалогу не є органами держави, тому не повноважні ухвалювати нормативно-правові акти щодо суб'єктів, які не знаходяться у сфері їхньої дії, та ґрунтуючись на аналогії щодо порядку підтвердження та оцінювання відповідності критеріям сторони профспілок та сторони роботодавців, пропонуємо:

- розроблення порядку підтвердження відповідності критеріям здійснювати за участі ГО,
- ч. 6 ст. 7 запропонованих змін доповнити словосполученням «... після погодження з ГО».